

L I E T U V I Ų Ž I N Y N A S

Wuerzburgas, 1945. XI. 2 .

Nr. 15.

STOVYKLŲ TVARKYMO REIKALU.

Zymi dalis lietuvių tremtinių gyvenančių amerikiečių, anglų ir prancūzų okupuotose Vokietijos srityse, apgyvendinti stovyklose. Amerikiečių srityje yra apie 30 stovyklų, anglų srityje – apie 20 stovyklų ir prancūzų srityje apie 10 stovyklų. Apytikrimis žiniomis iš 150.000 minėtose srityse gyvenančių lietuvių tremtinių stovyklose apgyvendinta 80.000 – 90.000 lietuvių. Stovyklos daugiausia yra mišrios, jose be lietuvių apgyvendinti lenkai, latviai, estai ir kitų tautybių žmonės, kurie dėl tam tikrų politinių sąlygų negali tuo tarpu grįžti į savo tėvynes. Jau vien stovyklų ir jose gyvenančių lietuvių skaičius rodo, kad yra būtinas reikalas susidomėti stovyklų gyvenimu ir pakreipti jį naudingesniam mums kryptimi, žinoma, kiek tetai nuo mūsų pačių pareina.

Stovyklas steigia, išlaiko ir jų gyventojus rūpina butais, maistu, kuru, drabužiais ir avaline UNRRA. Ši organizacija, vadovaudama stovykloms yra suteikusi daug teisių patiems stovyklų gyventojams, kurie apgyvendinami stovyklose, kiek tetai galima, atskiromis tautybėmis ir savo reikalus tvarko autonomiškai. Adinasi, daug pareina nuo mūsų pačių susitvarkyti taip, kad stovyklos gyvenimas būtų pakenčiamas. Tačiau arčiau susipažinus su stovyklų gyvenimu, dažnai krinta į akis kai kurie nenormalumai. Šie nenormalumai pasireiškia tiek mūsų santykiuose su UNRRA vietų vadovybe, tiek ir mūsų tarpusavio santykiuose. Kartais tie nenormalumai randa atgarsį ne tik vietos gyvenime, bet pasiklinda plačiau ir kenkia mūsų geram vardui kitų tautų akyse. Dažniausia tie nenormalumai kyla dėlto, kad stovyklų vidaus gyvenimas labai nevienodai tvarkomas; neturime ligi šiol centrinio organo, kuris galėtų stovyklų gyvenimą nukreipti viena ar kita linkme.

Kai kuriose stovyklose yra įsisteigę Lietuvių Sąjungos skyriai ir jie yra pasiėmę stovyklos tvarkymą, kitur veikia tam reikalui pačių gyventojų išrinkti komitetai, dar kitur stovyklas tvarko korporeciniais pagrindais sudaryti organai ar net atskiri asmenys, komendantais pasivadinę. Šitoks nevienodumas kenkia stovyklos gyvenimui, ypač dėlto, kad be Lietuvių Sąjungos skyrių, stovyklas tvarkomieji organai neturi juos jungiančio centro, kuris galėtų reguliuoti stovyklų tvarkymą.

Atrodo būtų tikslinga, kad visose lietuviškose stovyklose jų gyventojai įsisteigtų Lietuvių Sąjungos skyrius ir pavestų jiems stovyklos vadovavimą, suprantama, tas vadovavimas galėtų reikštis tiek, kiek UNRRA vadovybė yra pavėdusi autonomiškai tvarkytis. Žinoma, tokis Lietuvių Sąjungos skyrius turėtų būti tiek gausingas, kad galėtų reprezentuoti stovyklos gyventojų visumą. Šitaip susitvarkius pačiose stovyklose, skyrių centras – Lietuvių Sąjunga, susitarus su UNRRA vadovybe, bent bendrais

-2-

bruožais galėtų reglamentuoti stovyklos reikalų tvarkymą, išleisdama stovyklų statutą, kur būtų nurodytos stovyklų gyventojų, o taip pat stovyklų administracijos teisės ir pareigos. Toks statusas įneštų aiškumo stovyklų gyventojų ir administracijos tarpusavio santykiuose ir, jei ne visiškai, tai bent žymiai dalimi pašalintų dabar kylančius stovyklose nesusipratimus. Be to, nėra paslaptis, kad tam tikra stovyklos gyventojų dalis, kad ir nežymi be rimtų priežasčių nuolatos juda, kilnojasi iš vienos stovyklos į kitas. Pasitaiko net tokių atsitikimų, kai vienas kitas tokis klajoklis galėtų įrodyti gyvenęs keliose stovyklose. Šis nenoramas elementas įneša tam tikros painiavos į stovyklų administravimą, sukelia kartais nepasitenkinimo bendruomenės gyvenimu, atskiro asmens reikalas visumet turi būti derinamas su visumos reikalais ir ten, kur visumos gerovė reikalauja, atskiro asmens interesus turi būti palenktas tos visumos gerovei.

Žinoma, tvarkingas ir darnus stovyklos gyvenimas daugiausia pereina nuo mūsų pačių geros valios. Kiekvienas stovyklos gyventojas turėtų suprasti ir įsisąmoninti, kad, gyvenant bendruomenės gyvenimu, atskiro asmens reikalas visumet turi būti derinamas su visumos reikalais ir ten, kur visumos gerovė reikalauja, atskiro asmens interesus turi būti palenktas tos visumos gerovei.

Situo principu tvarkydami stovyklos gyvenimą, mes ne tik tinkamai pasirodysime kitų tautų, ypač mūsų globėjų amerikiečių, anglų ir prancūzų akyse, bet ir sudarysime sau sąlygas, kurios palengvins mums sulaukti valandos, kada galėsime grįžti į savo laisvą Tėvynę.

Redakcijos pastaba. Manome, kad čia pajudintas didžiai svarbus ir aktualus klausimas. Kviečiame ir kitus, mūsų stovyklų gyvenimą pažįstančius, šis tema psisakyti.

AMERIKOS LIETUVIŲ SPAUDOS BALSAI

Lietuvos samata nustatoma Maskvoje. - "Darbininkas" (Nr. 69, IX. 14), remdamasis Maskvos spauda, rašo, kad "Sovietų Lietuvos biudžetas 1945 m. yra 728 mil. rublių (Latvijos - 792 mil., Estijos - 698). Lietuvos, kaip ir visų prievarta sovietinamų kraštų, biudžetas įjungtas į bendrą Sovietų Respublikų biudžetą. Biudžetas buvo svarstomas Maskvoje. Vadinasi, svetimieji nustato, kaip turi būti naudojami iš Lietuvos žmonių surinktieji mokesčiai".

Kai kas iš Lietuvos ūkio. - Tame pat Nr. "Darbininkas" praneša, kad "Pravdos" žiniomis, Lietuvoje toks didelis arklių trūkumas, jog daugelyje vietų ūkininkai dirba laukus raguocių darbo jėga.

Taip pat "Pravdos" pranešimu, prie valsčių vykdomųjų komitetų Lietuvoje sudaryti specialus sėklų fondai, kurie pirmoje eilėje aprūpina Lietuvoje besikuriančius ūkininkauti raudonarmiečius.

Faint, illegible text or markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Faint, illegible text or markings, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Irgi "fašistai." - "Darbininkas" Nr. 69 rašo: "Amerikos komunistų spauda įsijuoosusi įrodinėje, kad Lietuva visiems amžiams įkorporuota į Sovietų Rudiją. Įsitikinusi, kad įvykiai krypta kita linkme, šį šūkį jie nebotaip garsiai jau skelbis. Užtat visa komunistinė propagandos tulžis užgulė Amerikos ir Britų valdžias. Britų politikai vadovaujantiems darbieciams komunistai primeta darbininkų ir demokratijos išdavimą, juos vadindami fašistais."

Komunistų propagandai nesiseka - "Sąsara" Nr. 36 rašo: "Nors komunistų agentai Lietuvoje naudoja visokias priemones įtraukti žmones į komunistų partiją, tačiau jų pastangos duoda menkus vaisius. Tos partijos sekretorius A. Sniečkus darydamas pranesimą savo pavaldiniams, pripažino, jog apskričių ir valsčių komunistinės organizacijos yra negausingos. Pagerinti situaciją, manoma paskirti daugiau agitatorių, kurie lenkytų ūkininkus."

Lietuvoje nieko nerašo apie atominę bombą. - Tame pačiame "Sąsaros" numeryje rašoma: "bolševikų skleidžiami laikraščiai Lietuvoje tik pripuolamai paminėjo atominės bombos veikimą. Žmonėms duodama suprasti, jog Japonija pasidavė dėl Sovietų Sąjungos įsikišimo į karą. Matomai, kai kas bijosi, kad okupuotieji žmonės nesužinotų tikros tiesos apie tą atominę bombą, kuri neviens pasaulio galybę sumažino iš karto."

Mokyklose veikia tikrai komunistai. - Tas pats "Sąsaros" numeris rašo: "Komunistų partijos centro komiteto posėdyje, įvykusiam Vilniuje, nusiskusta kadro trūkumu ir nutarta gaminti daugiau jaunų komunistų. Mokyklose neleidžiama veikti jokiai kitai ideologinei organizacijai, kaip tik komjaunuoliams ir raudoniešiams pionieriams. Kas mėnesį šaukiama mokytojų susirinkimai visuose valsčiuose ir ten instruktuojami partinės linijos dvasioje".

Rošiamasi sušaukti visuotini Amerikos lietuvių suvažiavimą. - Šiuo reikalu Amerikos savaitraštis "Tėvynė" Nr. 36 rašo: "Europoje ir Tolimuose Rytuose pasibaigus karui, susidarė sąlygos kuo greičiausiai sušaukti tokį suvažiavimą. Mintis sušaukti visuotinį seimą, menau, glūdi ne pas vieną visuomenės veikėją. Spaudoje jau ne vieną kartą buvo pasisakyta už tą reikalą. Bet dabar jau laikas pribrendo. Amerikos lietuviai proporcingai sulig savo skaičiumi labai daug prisidėjo prie pergalės visuose frontuose. Padėjus Amerikai sumušti dvi stipriasias militarus diktatūras, mes turime dabar atkreipti visą mūsų dėmesį Lietuvos atvairavimui. Nuo dabar visi Amerikos lietuviai turi padėti 100% savo darbo Lietuvos nepriklausomybės bylos gynimui."

Darbas yra ilgas ir sunkus. Nei Amerikos Lietuvių Taryba, nei Lietuvai Vaduoti Sąjunga, kurios ligi šiol veikė atskirai, Lietuvos reikalų nesugebės apginti. Tai buvo ir tebėra tik dalis Amerikos lietuvių veikimo. Didžiama visuomenės nematydamas vieningo darbo, laukė kada pagerės santykiai tarp šių didžiųjų organizacijų. Tos sąlygos dabar atėjo. Laikas mums visiems griebtis atsakingo darbo. Bendromis jėgomis mes daug ko galėsime pasiekti.

12-3
Jan 6
17

18
19

-4-

Tačiau "Vienybė" Nr. 41 praneša, kad visų grupių vadai nusitarė susaukti bendrą lietuvių seimą. ALT savo seimą šaukia Čikagoje, o IWS - Vasingtone. Pirmieji motyvuoja savo nusistatymą, kad Vasingtone dideliu skaičiumi suvažiavusių žmonių nebus galima gauti apsištosimą patalpų, o antrieji įrodinėja, kad ir Vasingtone visus šiuos reikalus galima tinkamai išspręsti.

Nauja knyga apie Lietuvą savaitraštis "Dirva" Nr. 36 praneša, kad Europoje gyvenantieji lietuviai žurnalistai -rašytojai paruošė naują knygą anglų kalboje, kaip svetimieji šimininkavo Lietuvoje. Knyga pavadinta "Timeless Lithuania" turi 300 puslapių didumo ir gausiai iliustruota. Knygos kaina 3 dol. Knygos viršelyje yra puikus foto montažas. Virsulyje ispo debesų iškyla Vytis, kairėje pusėje Vilniaus pilies kalnė, o jo papėdėje lietuviška grįčia, su gražiu kryžiumi. Dešinėje pusėje Vilniaus katedra ir kiek žemiau Kauno pilies griuvėsiai. Knygos virselis bus spausdintas trimis spalvomis.

Laikraštis praneša, kad knyga yra kūrinys ne vieno, bet keleto asmenų, pabėgusių į paskiras Europos dalis. Taigi ir jos idomumas bus nepaprastas. Turinys ir faktai yra tikri, nes melo čia nebus nei per plauką. Knygą išleisdžia Lietuvai veduoti Sąjungos Centras. Knygos pelnas skiriamas Lietuvos laisvimo darbui.

"Dirva" Nr. 36 rašo, kad šiame savaitraštyje pradėjus registruoti mirusius lietuvius, nuo 1937 m. vasario mėn. lietuvių išėivių skaičius, kurie mirė Amerikoje pasiekė 14.300 žmonių.

Lietuviai kreipiasi į sekretorių Byrnes. - ("Amerika" Nr. 37) Amerikos lietuvių jungtinių organizacijų komitetas penkių konferencijos metu nusiuntė į Londoną sekencio turinio telegramą USA užsienių reikalų ministeriui Byrnes: "Amerikos lietuvių jungtinių organizacijų komitetas prašo jūsų tvirtos iniciatyvos pagreitinti rusų okupacinių jėgų stitrgukimą iš Lietuvos, išlaisvinimą ir suverenumo bei savos valdsios gražinimą Lietuvai, išpildant Atlanto charterį ir jį priimant į Jungtinių Tautų tarpą".

LIETUVIAI TIROLYJE.

Karo pabaiga kalnuotame Tirolyje užtiko, palyginti, nedidelį lietuvių būrį. Apygardos komitete aukščiausias registruotas lietuvių skaičius buvo 749. Dėl pradžioje liepos mėn. įvykusios amerikiečių okupacijos pasikeitimo Francouzų okupacija lietuvių skaičius staigiai ėmė mažėti. Rugsėjo mėn. 16 d. tas skaičius buvo nukritęs ligi 476. Dabar lietuvių skaičius, dėl pastovaus iš Austrijos srities traukinosi, reikia manyti, dar labiau sumažėjo, jei neskaityti nedidelio studentų būrelio, stvykusio į Innsbrucko universitetą.

Pirmosiomis po karo dienomis kiekvienam lietuviui rūpėjo, ar jis nebus prievarta vežamas į Rusiją. Tą patį, nuot. iką kiekvienam teko pergyventi ir prangūzams pėgenus Tirolio okupaciją. Nežiūrint ano meto amerikiečių valdsios patikrinimą, kad niekas prievarta nebus vežamas į Rusiją, tačiau ne vienas vietos burmistras darė mōginimų lietuvius priverstinai išvežti.

Pavyzdžiui Schwarz'o burmistras, susitęsęs su karo komendantu, įsakė lietuviams per 3 val. su savo pečių pakeliamu rankiniu bagažu susirinkti į nurodytą aikštę, iškurios bus vežami nežinoma kryptimi su tikslu grąžinti į Rusiją. Įsakymą vykdyti ėmėsi austrai, policija, vaikscolodams ir namus. Daug tarnavusių lietuvių atleisti iš tarnybos ir išvesti tą pačią dieną išbutę kartais tiesiog į gatvę. Atimtos maisto kortelės. Tas pats pasikartojė Jenbach'e, Völs'e, Brixlegg'e, Tulse, Zillertal'e. Tik energingų apygardos komiteto žygiu per karo gubernatorių dėka, šis, siaip ar taip, žiaurūs įsakymai ir pasikėsinimai buvo atšaukti. Maisto kortelių pildymo klausimas gana dažnai pasikartodavo, ir prancūzams atėjus. Valykas susvelnėjo bent ta prasme, kad darbo pajamų gauti kortelėmis, nors ir buvo reikalaujamas, tačiau nebe taip griezta. Pasibaigė pagaliam ir mėginimai visus priversti dirbti profesijai nepritaikintą darbą.

Maisto klausimas nebuvo lengvas. Į prašymus gauti papildomas maisto kortelės, karinės valdžios atstovai visomet atsakydavo: arba eikite į stovyklas, arba negausite nieko. Tad neiko papildomo ir negauta. Prancūzai pradėjo maisto klausimą palankiau svarstė: siūlė atidaryti valgyklą, tačiau nedavė patalpų ir priemonių. Iš viso, p. Kalvačio rūpesniu, tepasisekė gauti maisto pakotėliai lak verdu.

Tirolio lietuviai susitelkė į tautinius komitetus, kurie save laikė Lietuvių Sąjungos skyriais. Komitetai buvo šiose vietose: Brixlegg'e, Wattens'e, Kufstein'e, Jenbach'e, Schwarz'e, Landeck'e, Kitzbäckl'e, Innsbruck'e ir Rattenberge. Dėl žmonių išvykimo paliovė veikė Jenbach'o, Brixlegg'o ir Rattenberg'o skyriai. Paskutiniu laiku Innsbruck'e susiorganizavo lietuvių studentų atstovybė.

Tirolio centras - Innsbruckas. Dėl to šis susidarė Tirolio apygardos komitetas. Lietuvių Sąjungos planu, Innsbrucko apygarda turėjo apimti visą vakarinių alintų okupuotą Austriją. Tačiau dėl labai sunkių susisieikimo sąlygų Innsbrucko apygardos komitetas galėjo rūpintis tik Tirolio lietuviais.

Taip pat dėl susisieikimo sunkumų ir didelio lietuvių išsiblaškymo kultūrinė Tirolio lietuvių veikla negalėjo pasiekti pažymėtinų vaisių.

NACIŲ REŽIMO AUROS.

S. m. lapkričio mėn. 20 d. Nurnberge prasidėjo 24 vyriausių nacių vadų, kaip karo nusikaltėlių, byla. Jau pakelbtas kaltinimo aktas. Ši kurią tam aktas patvirtinti aktyvmenys labai akivaizdžiai atskleidžia naciškojo režimo siurpią tikrovę.

Hitlerio režimo įtūžimas pirmaisiai buvo nukreiptas prieš žydus. Kai kuriose Europos vietose žydai buvo išnaikinti visiškai. 189.600.000 žydų, gyvenusių hitleriškojos Vokietijos plotuose, atsargiai skaičiuojant, praėjo ne naziau kaip 5.700.000 žydų.

Iš 228.000 prancūzų, buvusių uždarytų koncentracijos stovyklose, gyvų išliko tik 28.000. Maidenck'o koncentracijos stovykloje nužudyta 1.600.000 žmonių, o Auschwitz'o - 4.000.000. Lvove ir apylinkėse sunaikinta ne naziau, kaip 700.000 žmonių. Žydų gethe buvo ne naziau kaip 133.000 žmonių. Krymo romūs piliečiai buvo sodinami į t. t. tikrus laivus, išvežami į jūrą ir skandinami; tuo būdu neteko gyvybės ligi 144.000 žmonių.

-6-

rijėve nužudyta 195.000 žmonių. Čekoslovakijoje gestapo kalėjimuose nukankinta ligi 20.000 žmonių. Taip pat nemaža žmonių žiauriai nužudyta Danijoje, Belgijoje, Olandijoje, Luksemburge ir Suomijoje. Prie to viso reikia pridėti dar labai įvairius, vienas už kitą žiauresnius kankinimo ir zudymo metodus, kaip antai: pasmaugimą, kankinimą įvairiausiais įrankiais ir dujų bei elektros srovės vartojimą.

Kaltinamasis aktas nepaduoda nacių aukas Lietuvoje. Gaila, kad mums neduota galimybės visam pasauliui parodyti, kiek rudoji okupacija sunaikino lietuviškų gyvybių. Be jokio abejojimo, tas skaičius siektų kelių dešimčių tūkstančių gyvybių.

TARPTAUTINĖ APŽVALGA

Po Londono konferencijos. - Karo pabaiga iškėlė ištiesą eilę nepaprastai svarbių ir neatidedamų politinių problemų. Ju, sprendimui gaires nustatyti į Potsdamą susirinko trys Didieji Potsdamo konferencijos nutarimais pasiremdami, penkių didžiųjų valstybių užsienio reikalų ministrai turėjo svarbiausiųjų problemų sprendimo projektus paruošti. Taciau problema, būta labai sudėtingų ir pasiūrų į jas labai skirtingų. Dideli priešingumai pasireiskė tarp vakarinių Aliantų ir Sovietų Sąjungos, kuri ypač buvo nenuolaidi. Konferencija išsiskirstė nieko nenuterus.

Didžiosios politikos ratas sustojo sukėsis. Bet problemų aktualumas neleidia stovėti vietoje. Delsimas daro nesuskaitomų nuostolių net negalėtojems, jau nekalbant apie nugalėtuosius. Reikėjo kam nors imtis iniciatyvos. Atrodo, kad didžiajai politikai, į priešingumą klampynę patekusiai, išjudinti iniciatyvos imasi Vasingtonas Šv. Amerikos V. prezidentas p. Trumanas per savo pasiantinį Maskvoje įteikė p. Stalinui laiską. Reikia manyti, kad cia teikiama siūlymai susidariusiai padėčiai išjudinti, išmirties tasko ir sudaryti naujiems pasitarimams bazę. Tame pačiame laike p. Trumanas pasakė didelę politinę kalbą, kurioje nužymeji politikos tikslus, kurių USA vyriausybė sieks. Ši p. Trumano kalba sudaro šios savaitės svarbiausią politinę aktualiją.

USA laivyno šventė ir p. Trumano kalba. - Spalio mėn. 27 d. buvo švenčiama Šv. Amerikos V. laivyno diena. Šia proga laivyno vadovybė išleido į Amerikos tautą atsišaukimą kuriame ragina visuomenę paremti jos programą ir palikti po šio karo Amerikos laivyną stipriausią pasaulyje. Išviršinių iškilnių centrą sudarė Brooklyno laivų statykloje nuleidimas į vandenį ir atidavimas karo laivyno tarnybai lėktuvnešio. Tai didžiausias 45.000 tonų, šio tipo laivas pasaulyje. Jis pavadintas prezidento F.D. Roosvelto verdu. Per laivo krikšto iškilmes prezidentas Trumanas pasakė, kad naujasis laivas turės būti simboliu tų idealų, už kuriuos kovojo p. Roosveltas.

Šioms iškilmėms pasibaigus prezidentas Trumanas prieš 400.000 žmonių susirinkimą New Yorko parke pasakė didelę politinę kalbą užsienio politikos klausimais. Savo kalboje p. Prezidentas nedviprasmiškai formulavo tuos politinius tikslus, kuriuos USA vyriausybė artimiausioje ateityje sieks įgyvendinti. Pag-

-7-

rindinių USA politikos punktų Trumanas pažymėjo dvylika. 1. - Šiuo Amerikos Valstybės reikalingos stiprios karinės pajėgos, galingiausios pasaulyje jūrų ir oro laivynas. Tos jėgos, kaip pasaulis galėjo įsitikinti per abu pasaulinius karus, USA nepanaudos užpuolinui. 2. USA stengsis a statyti tų tautų nepriklausomybę, kurios prieškarui prasidedant, buvo nepriklausomos. 3. Šiuo Amerikos Valstybės nesiekia jokių teritorinių laimėjimų ir nepripagins jokių nepagrįstų teritorinių pakeitimų. 4. Turi būti sudarytos kiekvienai tautai sąlygos, kad ji galėtų demokratiškais pagrindais sudaryti sau valdymosi formą. 5. USA stengsis derinti sąjungininkų veiksmus, kad nugalėtosios tautos galėtų atsistatyti ir sudaryti demokratinę santvarką, kurioje nebūtų vietos nacizmui ir fašizmui. 6. USA vyriausybė nepripažins nė vienam kraste vyriausybės, sudarytos svetimos valstybės spaudimo įtakoje. 7. Visi vandens keliai ir sąsiauriai reikalingi kelioms valstybėms turi būti sutarptautinti. Žalios turi būti prieinamos visoms tautoms. 8. Reikalinga įgyvendinti pasaulinės prekybos laisvė. 9. Visos jungtinių tautų valstybės turi sugyventi kaip geri kaimynai. 10. USA tiki, kad visų tautų bendradarbiavimas yra galimas. 11. Šiuo Amerikos Valstybės kovos, kad visame pasaulyje išsigalėtų tikybos, žodžio ir sąžinės laisvė. 12. Naujoji jungtinių tautų organizacija yra reikalinga pasaulio taikai išlaikyti. P. Prezidentas dar pridūrė, kad taika turi būti išlaikyta ir įgyvendinta net panaudojant jėgą.

Amerikoje ir Anglijoje p. Trumano kalba priimta su pasitenkinimu. I, ją žiūrėdama, kaip į naują Atlanto chartos principų patvirtinimą. Tie principai bus taikomi ne tik, dabar okupuotoms valstybėms, bet net nugalėtosioms.

IVAIRIOS ŽINIOS.

Iš Varsuvos pranešama, kad nuo 1939. IX. 1 ligi vokiečių okupacijos pabaigos Lenkijoje žuvo 6.000.000 Lenkijos piliečių.

- Oficialiai pranešama, kad X. 25 d. Nurnbergo kalėjime pasikorė R. Lay, buv. Reicho darbo organizacijos vadas.

- X. 24 d. 22, 47 val. USA užsienių reikalų ministeris pasakutinis pasirašė Jungtinių Tautų Chartą. Priespauskutinis parašas po šiuo saugumo dokumentu padėjo Sovietų Sąjunga, Ukraina ir Gudija. Nuo pasakytos datos ir valandos pasaulinio saugumo organizacija laikoma įsteigta. Pirmą kartą posėdžiams naujoji organizacija susirenka Londone XI. 11.

- Britų premjeras Atleas išvyksat į Vašingtoną tartis tomies energijos reikalais. Pasitarimai prasidės XI. 11.

- Sveicarių radijas praneša, kad USA ambasadoriaus Maskvoje Harrimano pareiškimu, Stalino sveikata yra visai gera. XI. 7 d. Stalinas turės pasakyti politinę kalbą, kurioje atsakys į Prezidento Trumano kalbą ir nusakys Sovietų politikos artimiausius siekius. Iš Paryžiaus pranešama, kad šiomis dienomis laukiama grįžtant į Maskvą.

- X. 29 Anglijos parlamentas 348 balsais prieš 153 priėmė Anglijos banko suvalstybinimo įstatymą.

-8-

IVAIRIOS INFORMACIJOS

Netoli Stokholmo (Svedijoje) vienoje stovykloje randasi šie asmenys: Juozas Narakas, Oskaras Urbonas, dr. A. Starkus, Vincas Blažys, Vytautas Meilus, Kazys Čuprenas, Julius Šurna, Jonas Sernas, Pranas Duda, Klemensas Gumauskas, Jonas Pajaujis ir inž. Mališka. Adresas: Stockholm, Odegatan 45. IV. Litauisk Kommittee.

- Visų karo belaisvių reikalų bei Lietuvos Raudonojo Kryžiaus įstaigos (Tübingen, Hindenburgplatz 4), dar galima kreiptis į Tarpt. Raud. Kryžių šiuo adresu: Frankfurt a/M. Bürgerstr. 69 II aukšt.

K R O N I K A

Ansbach'as Ligi šiol šioje apylinkėje gyveno ligi 300 lietuvių, po kaimus išsiblaškiusių. Prieš dvi savaites jų daugumas sutelkta į patį miestą ir apgyvendinta buv. gimnazijos rūmuose. Ansbacho kolonija netikėtai išaugo: X. 23-24 d. iš Nürnbergo atkelta į Hindenburgo kareivines visa lietuvių stovykla, apie 700 žmonių. Abi lietuvių stovyklos dar tik tverkosi. Seniau įsikūrusio komiteto adresas: Promenadenstr. Nr. 1.

Augsburgas-Hochfeldas. Švietimo įstaigos. - Vaikų darželis pradėjo veikti nuo rugpiučio mėn. Įkūrimo darbą atliko A. Liubinskaitė. Darbar dirba Vanda Hadvilienė. Į darželį kasdien ateina vidutiniškai 30 vaikų. Tinkamų baldų nėra. Patalpos blogos, bet tikimasi gauti geresnes.

Pradžios mokykla. Ją lanko 44 vaikai, lygiai per pusę berniukai ir mergaitės; yra keturi skyriai. Mokymo darbą dirba 5 mokytojai (jų tarpe 1 kapelionas).

Soferių kursai: Soferių kursai veikia abiejose kolonijose. Pirmoji kolonija (Haunstetteno) turi 95 klausytojus, antroji (Hochfeldo) - 150. Kursuose einami šie dalykai: autovežimių vidaus degimo varikliai; autovežimių konstrukcija, kliūtys ir eksploatacija; judėjimo taisyklės ir vaziavimo technika. Dėsto penki specialistai. Kiekvienas turi atlikti važinėjimo praktiką; praktikai skiriama 15 val. Autovežimius praktikai nusi-pirkė patys klausytojai savo lėšomis. Kolonijos komitetas tarpininkauja įsigyti mašinas ir kurą. Praktika atliekama grupėmis po 15 žmonių.

Anglų kalbos kursai veikia nuo š. m. liepos mėn. 5 d. Nuolatinė klausytojų yra 40. Pamokos esti du kartu per savaitę po 2 valandas.

Wurzach (Württemberg) - Wurzache, kuris yra prancūzų okupuotoje srityje, gyvena 44 lietuviai. Dalis jų gyvena stovykloje, kiti yra įsikūrę privatiniai. Visi lietuviai gauna iš UNRRA maistą. ~~xxxxxxx~~ Maistas ir butai geri. Š. m. liepos 9 dieną Wurzache įsistatė Lietuvos Sąjungos skyrius. Lietuvių kolonija suorganizavo anglų kalbos kursus ir mokyklinio amžiaus vaikams pamokas. UNRRA atstovo iniciatyva š. m. rugpiučio

26 dieną pradėtas leisti savaitraštis "D.P. Journal". Jo redaktorium paskirtas lietuvių Sąjungos skyriaus pirmininkas, Savaitraštyje yra ir lietuvių skyrius.

Didžiausias įvykis lietuvių komonijoje buvo koncerto suruošimas, kuris įvyko spalio mėn. Koncerto programą atliko Ravensburgo ansamblis. Koncerte buvo atsilankę ir vietinės valdžios atstovai su komendantu priešaky. Po koncerto komendantas pareiškė Sąjungos skyriaus pirmininkui padėką ir paprasė jį artimoje ateityje surengti daugiau panašių koncertų, pažadamas pilną savo paramą. Čia pat komendantas paaukojo Sąjungos skyriui 150 RM.

Iohr (netoli Würzburgo) Be kitų tautybių žmonių, šioje ligoninėje yra 34 lietuviai. Jų tarpe 10 terga venerinėmis ligomis, 5-7 psichiškai nesveiki. Ligoninei trūksta vaistų, instrumentų; kai kuriuose skyriuose neviskas gerai su maistu. Labai reikalingi maisto pagalbos psichiatrinio skyriaus ligoniai.

Ochsenfurt - Šio miesto apylinkėse gyvena apie 120 lietuvių. Priešporą mėnesių čia mirė tautietis Kazimieras Jankevičius. Lietuvių vietinio komiteto, ypač ponų Stikliorių ir Stogių, pastangomis jam buvo pastatytas gražus paminklas. X.26 d. buvo užvežioni pamaldos. Po pamaldų įvyko paminklo pašventinimas. Po pašventinimo kunigas Stankevičius pasakė gražią kalbą kuri jaudino kiekvieno ten buvusio lietuvių širdį. Baigus kalbą visi su ašaromis akyse sugiedojo "Marija Marija". Po to dar ilgoką pauzą visi stovėjo vietoje ir tylėjo, visų akys buvo išsmeigtos į kuklaus ir gražaus paminklo užrašą: "Lietuvi, nesulaukęs Tėvynės išlaisvinimo, ilsėkis Bavarijos žemėje."

